

4.6 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDETYÖN KOULUTUSOHJELMA TAI OSAAMISALA

Opiskelijan tulee suorittaa kaikille pakolliset tutkinnon osat (Kasvun tukeminen ja ohjaus, Hoito- ja huolenpito ja Kuntoutumisen tukeminen) hyväksytysti ennen koulutusohjelman alkamista. Tutkinnon suorittajan tulee suorittaa kaikille pakolliset tutkinnon osat (Kasvun tukeminen ja ohjaus, Hoito- ja huolenpito ja Kuntoutumisen tukeminen) hyväksytysti ennen osaamisalan tutkintotilaisuutta.

4.6.1 Mielenterveys- ja päihdetyö

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- ◆ työskennellä sosiaali- ja terveysalan arvoperustan, toimintaperiaatteiden, lakien ja hoitosuosituksen mukaan
- ◆ edistää toiminnallaan mielenterveyttä ja päihdeettömyyttä, ehkäistä osaltaan ongelmien syntymistä sekä vahvistaa mielenterveys- ja päihdeasiakkaan asemaa
- ◆ arvioida mielenterveys- ja päihdeasiakkaan toimintakykyisyyttä, päivittäisistä toiminnoista selviytymistä ja avun tarvetta
- ◆ laatia, toteuttaa ja arvioida mielenterveys- ja päihdeasiakkaan hoito-, palvelu- tai kuntoutussuunnitelman
- ◆ edistää mielenterveys- ja päihdeasiakkaan terveyttä ja elämänhallintaa sekä ehkäistä turvallisuutta uhkaavia tekijöitä
- ◆ toteuttaa eri-ikäisten mielenterveys- ja päihdetyön hoito- ja kuntoutusmenetelmiä erilaisissa toimintaympäristöissä
- ◆ toteuttaa ja ohjata mielenterveys- ja päihdeasiakkaan lääkehoitoa
- ◆ huolehtia omasta terveydestään, työturvallisuudestaan ja -hyvinvoinnistaan
- ◆ hyödyntää kielitaitoaan asiakaspalvelussa
- ◆ suunnitella oman osaamisensa tuotteistamista
- ◆ kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella ja arvioida omaa osaamistaan.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö

ARVIOINNIN KOHDE		ARVIOINTIKRITEERIT		
I. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3	
		Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Mielenveysasiakkaan tai -potilaan tai päihdeasiakkaan hoidon tai kuntoutuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi	arvioi eri-ikäisen ja taustaltaan erilaisen mielenveysasiakkaan tai -potilaan tai päihdeasiakkaan toimintakykyisyyttä ja päivittäisestä toiminnasta selviytymistä sekä avun tarvetta yhdessä asiakkaan tai potilaan sekä hänen läheistensä ja työryhmän kanssa.	arvioi eri-ikäisen ja taustaltaan erilaisen mielenveysasiakkaan tai -potilaan tai päihdeasiakkaan toimintakykyisyyttä ja päivittäisestä toiminnasta selviytymistä sekä avun tarvetta yhdessä asiakkaan, hänen läheistensä ja työryhmän kanssa. Ottaa huomioon asiakkaan tai potilaan biopsykososiaalisen kokonaisuuden.	arvioi monipuolisesti ja perustellen eri-ikäisen ja taustaltaan erilaisen mielenveysasiakkaan tai -potilaan tai päihdeasiakkaan toimintakykyisyyttä ja päivittäisestä toiminnasta selviytymistä sekä avun tarvetta yhdessä asiakkaan, hänen läheistensä ja työryhmän kanssa. Ottaa huomioon asiakkaan tai potilaan biopsykososiaalisen kokonaisuuden.	
	tunnistaa asiakkaan tai potilaan hoidon, palvelun ja kuntoutuksen tarpeita sekä laatii työryhmän jäsenenä suunnitelman, jonka toteuttaa ja arvioi.	tunnistaa asiakkaan tai potilaan hoidon, palvelun ja kuntoutuksen tarpeita ja laatii työryhmän jäsenenä suunnitelman, jonka toteuttaa ja arvioi vastuullisesti.	tunnistaa yksilöllisesti asiakkaan tai potilaan hoidon, palvelun ja kuntoutuksen tarpeita ja laatii työryhmän jäsenenä suunnitelman, jonka toteuttaa ja arvioi vastuullisesti ja omaaloitteisesti.	
Taloudellinen ja laadukas toimiminen	vastaa omalta osaltaan työryhmän tukemana asiakas- tai potilasasiakirjoista niin, että mielenveys- ja päihdetyön laatu sekä asiakkaan tai potilaan ja työntekijän oikeusturva toteutuvat.	vastaa omalta osaltaan työryhmän jäsenenä asiakas- tai potilasasiakirjoista niin, että mielenveys- ja päihdetyön laatu sekä asiakkaan tai potilaan ja työntekijän oikeusturva toteutuvat.	vastaa omalta osaltaan sujuvasti asiakas- tai potilasasiakirjoista niin, että mielenveys- ja päihdetyön laatu sekä asiakkaan tai potilaan ja työntekijän oikeusturva toteutuvat.	
	työskentelee työryhmässä kustannustietoisesti ja toimintaympäristön laatusuosituksen mukaisesti.	työskentelee kustannustietoisesti ja toimii toimintaympäristön laatusuosituksen mukaisesti.	työskentelee kustannustietoisesti ja toimintaympäristön laatusuosituksen mukaisesti sekä arvioi ja kehittää hoito- ja huolenpitotyön laatua tekemällä kehittämisehdotuksia.	

Osaamisen tuotteistamisen suunnittelu	suunnittelee ohjattuna osaamisen tuotteistamista.	suunnittelee ja selvittää työssään oman osaamisensa tuotteistamismahdollisuuksia.	suunnittelee ja kehittää aktiivisesti yrittäjyysvalmiuksiaan. Arvioi realistisesti oman osaamisensa tuotteistamismahdollisuuksia.
---------------------------------------	---	---	---

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Mielenterveys- ja päihdetyön hoito- ja kuntoutusmenetelmien käyttäminen erilaisissa toimintaympäristöissä	tukee terveyttä ja hyvinvointia edistävästi asiakkaan tai potilaan elämänhallintaa ja selviytymistä päivittäisissä toiminnoissa (esim. elinympäristö, ravitsemus, hygienia, harrastukset, liikunta, lepo).	tukee voimavaralähtöisesti ja terveyttä ja hyvinvointia edistävästi asiakkaan tai potilaan elämänhallintaa ja selviytymistä päivittäisissä toiminnoissa.	tukee voimavaralähtöisesti ja terveyttä ja hyvinvointia edistävästi asiakkaan tai potilaan elämänhallintaa ja selviytymistä päivittäisissä toiminnoissa. Työskentelee yksilöllisesti ja vastuullisesti.
	tukee mielenterveysasiakkaan tai -potilaan tai päihdeasiakkaan sosiaalisia taitoja ja suhteita.	tukee mielenterveysasiakkaan tai -potilaan tai päihdeasiakkaan sosiaalisia taitoja ja suhteita siten, että ottaa huomioon myös lähi-verkoston.	tukee yksilöllisesti, luovasti ja aktiivisesti mielenterveysasiakkaan tai -potilaan tai päihdeasiakkaan sosiaalisia taitoja ja suhteita siten, että ottaa huomioon myös lähi-verkoston.
	aloittaa, ylläpitää ja lopettaa yhteistyö- tai hoitosuhteen mielenterveysasiakkaan tai -potilaan tai päihdeasiakkaan kanssa.	aloittaa, ylläpitää ja lopettaa vastuullisesti yhteistyö- tai hoitosuhteen mielenterveysasiakkaan tai -potilaan tai päihdeasiakkaan kanssa.	toimii aktiivisesti ja vastuullisesti aloittaessaan, ylläpitäessään ja lopettaessaan yksilöllisen yhteistyö- tai hoitosuhteen mielenterveysasiakkaan tai -potilaan tai päihdeasiakkaan kanssa.
	suunnittelee ja ohjaa työryhmän tukemana hoidollisia ja kuntouttavia ryhmätoimintoja.	suunnittelee ja ohjaa hoidollisia ja kuntouttavia ryhmätoimintoja.	suunnittelee ja ohjaa luovasti hoidollisia ja kuntouttavia ryhmätoimintoja.
	tiedottaa ja dokumentoi havaintojaan sekä omaa toimintaansa.	tiedottaa ja dokumentoi aktiivisesti havaintojaan sekä omaa toimintaansa.	tiedottaa ja dokumentoi monipuolisesti ja aktiivisesti havaintojaan sekä omaa toimintaansa.
	hyödyntää työnohjauksellisia ohjeita.	hakeutuu työnohjauksellisiin keskusteluihin ja hyödyntää niitä työssään.	hakeutuu aktiivisesti työnohjauksellisiin keskusteluihin ja hyödyntää niitä ammatillisen ja persoonallisen kasvunsa kehittämisessä.

Mielenterveys- ja päihdetyön hoito- ja kuntoutusmenetelmien käyttäminen erilaisissa toimintaympäristöissä	käsittelee, annostelee ja antaa lääkkeet oikein ja turvallisesti, ohjaa työryhmän tukemana asiakasta tai potilasta ja hänen läheisiään lääkkeiden käytössä, säilyttämisessä, hävittämisessä ja lääkemääräysten uusimisessa.	käsittelee, annostelee ja antaa lääkkeet oikein ja turvallisesti, ohjaa asiakasta tai potilasta ja hänen läheisiään lääkkeiden käytössä, säilyttämisessä, hävittämisessä ja lääkemääräysten uusimisessa.	käsittelee, annostelee ja antaa lääkkeet oikein ja turvallisesti, ohjaa vastuuntuntoisesti asiakasta tai potilasta ja hänen läheisiään lääkkeiden käytössä, säilyttämisessä, hävittämisessä ja lääkemääräysten uusimisessa.
	tarkkailee työryhmän tukemana lääkkeiden vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia sekä tekee yhteistyötä potilaan tai asiakkaan kanssa tunnistaakseen yleisimpiä haitta- ja sivuvaikutuksia, joista tiedottaa työryhmälle.	tarkkailee lääkkeiden vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia sekä tekee yhteistyötä potilaan tai asiakkaan kanssa tunnistaakseen yleisimpiä haitta- ja sivuvaikutuksia ja tiedottaa havainnoistaan työryhmälle.	tarkkailee lääkkeiden vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia sekä tekee yhteistyötä potilaan tai asiakkaan kanssa tunnistaakseen yleisimmät haitta- ja sivuvaikutukset ja tiedottaa itsenäisesti suullisesti ja kirjallisesti havainnoistaan työryhmälle.
	toimii kestävän kehityksen periaatteiden suuntaisesti.	toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	toimii itsenäisesti kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Mielenterveys- tai päihdeasiakkaan hoitoa ja kuntoutusta koskevan tiedon hallinta	hyödyntää työssään tietoa mielenterveys- ja päihdetyön palvelujärjestelmästä, säädöksistä, säännöksistä ja hoitosuosituksista.	perustelee toimintaansa tiedolla mielenterveys- ja päihdetyön palvelujärjestelmästä, säädöksistä, säännöksistä ja hoitosuosituksista.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla mielenterveys- ja päihdetyön palvelujärjestelmästä, säädöksistä, säännöksistä ja hoitosuosituksista.
	tunnistaa omasta yhteistyö- tai hoitosuhteestaan sen erityispiirteitä ja siihen vaikuttavia tekijöitä (empatia, transferenssi, vastatransferenssi, distanssi, vastarinta, luottamus, kuuntelu, persoonallisuuden rakenne ja toiminta).	tunnistaa keskeiset erityispiirteet yhteistyö- tai hoitosuhteestaan ja siihen vaikuttavat tekijät.	pohtii ja perustelee yhteistyö- tai hoitosuhteensa erityispiirteitä ja siihen vaikuttavia tekijöitä.

Mielenterveys- tai päihdeasiakkaan hoitoa ja kuntoutusta koskevan tiedon hallinta	hyödyntää työssään tietoa hoidollisista ja kuntouttavista ryhmistä ja luovan toiminnan menetelmistä.	perustelee toimintaansa tiedolla hoidollisista ja kuntouttavista ryhmistä, luovan toiminnan menetelmistä ja ryhmän toimintaan vaikuttavista tekijöistä.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla ryhmän toimintaan vaikuttavista tekijöistä, erilaisista hoidollisista ja kuntouttavista ryhmistä ja luovan toiminnan menetelmistä ja niiden hoidollisesta merkityksestä.
	hyödyntää työssään tietoa eri kulttuureista ja monikulttuurisuudesta.	perustelee toimintaansa tiedolla erilaisista kulttuureista ja monikulttuurisuudesta.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla erilaisista kulttuureista ja monikulttuurisuudesta.
	hyödyntää työssään tietoa eri-ikäisten psyykkisistä häiriöistä, sairauksista, persoonallisuushäiriöistä, kriiseistä, sosiaalisista ongelmista (ml. syrjäytyneisyydestä, kaltoinkohtelusta, perhe- ja lähisuhdeväkivallasta) sekä päihde- ja riippuvuusongelmista.	perustelee toimintaansa tiedolla eri-ikäisten keskeisistä psyykkisistä häiriöistä, sairauksista, persoonallisuushäiriöistä, kriiseistä, sosiaalisista ongelmista (ml. syrjäytyneisyydestä, kaltoinkohtelusta, perhe- ja lähisuhdeväkivallasta) sekä päihde- ja riippuvuusongelmista.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla eri-ikäisten psyykkisistä häiriöistä, sairauksista, persoonallisuushäiriöistä, kriiseistä, sosiaalisista ongelmista (ml. syrjäytyneisyydestä, kaltoinkohtelusta, perhe- ja lähisuhdeväkivallasta) sekä päihde- ja riippuvuusongelmista.
	osoittaa tietonsa lääkehoidon eri tehtävissä sairauksista, lääkeaineryhmistä, lääkemuodoista, lääkkeen-antotavoista ja lääkkeidenkäytön erityispiirteistä mielenterveys- ja päihdetyössä sekä lääkehoitoa ohjaavista säädöksistä.	perustelee toimintaansa lääkehoidon eri tehtävissä tiedoilla sairauksista, lääkeaineryhmistä, lääkemuodoista, lääkkeen-antotavoista ja lääkkeidenkäytön erityispiirteistä sekä väärinkäytön ilmiöistä mielenterveys- ja päihdetyössä sekä lääkehoitoa ohjaavista säädöksistä.	perustelee laajasti ja monipuolisesti toimintaansa lääkehoidon eri tehtävissä tiedoilla sairauksista, lääkeaineryhmistä, lääkemuodoista, lääkkeen-antotavoista ja lääkkeidenkäytön erityispiirteistä sekä väärinkäytön ilmiöistä mielenterveys- ja päihdetyössä sekä lääkehoitoa ohjaavista säädöksistä.
Yrittäjyyttä ja osaamisen tuotteistamista koskevan tiedon hallinta	hyödyntää ohjattuna työssään tietoa mielenterveys- ja päihdetyön yrittäjyydestä, osaamisen tuotteistamisesta ja sisäisen yrittäjyyden merkityksestä.	hyödyntää työssään tietoa mielenterveys- ja päihdetyön yrittäjyydestä ja osaamisensa tuotteistamisesta ja toimii sisäisen yrittäjyyden periaatteiden mukaan.	hyödyntää monipuolisesti työssään tietoa mielenterveys- ja päihdetyön yrittäjyydestä ja osaamisensa tuotteistamisesta ja toimii sisäisen yrittäjyyden periaatteiden mukaan.
Työehtosopimusta, työnhakuasiakirjoja ja työ sopimusta koskevan tiedon hallinta	osoittaa työssään tietonsa lähihoitajan työhön liittyvistä työehtosopimuksen mukaisista oikeuksista ja velvollisuuksista sekä työnhakuasiakirjojen ja työ sopimuksen laadinnasta.	perustelee toimintaansa lähihoitajan työtä määrittelevillä työehtosopimuksen oikeuksilla ja velvollisuuksilla. Osoittaa työssään tietonsa työnhakuasiakirjojen ja työ sopimuksen laadinnasta.	perustelee monipuolisesti toimintaansa lähihoitajan työtä määrittelevillä työehtosopimuksen oikeuksilla ja velvollisuuksilla. Osoittaa työssään tietonsa työnhakuasiakirjojen ja työ sopimuksen laadinnasta.

Kielitaidon hyödyntäminen asiakaspalvelussa Alakohtainen kielitaidon hallinta suomenkielisillä	palvelee asiakkaita ja potilaita suomen kielellä ja selviytyy auttavasti palvelutilanteesta ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä.	palvelee asiakkaita ja potilaita suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä.	palvelee asiakkaita ja potilaita suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen joustavasti ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä.
Kielitaidon hyödyntäminen asiakaspalvelussa Alakohtainen kielitaidon hallinta ruotsinkielisillä	palvelee asiakkaita tai potilaita ruotsin ja suomen kielellä ja selviytyy auttavasti palvelutilanteesta yhdellä vieraalla kielellä.	palvelee asiakkaita tai potilaita ruotsin ja suomen kielellä sekä hoitaa palvelutilanteen yhdellä vieraalla kielellä.	palvelee asiakkaita tai potilaita ruotsin ja suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen joustavasti yhdellä vieraalla kielellä.
Kielitaidon hyödyntäminen asiakaspalvelussa Alakohtainen kielitaidon hallinta muunkielisillä	hoitaa palvelutilanteen suomen tai ruotsin kielellä sekä selviytyy auttavasti palvelutilanteesta yhdellä muulla kielellä.	hoitaa palvelutilanteen suomen tai ruotsin kielellä sekä yhdellä vieraalla kielellä ja selviytyy auttavasti toisella kotimaisella kielellä.	palvelee asiakkaita tai potilaita suomen tai ruotsin kielellä sekä hoitaa palvelutilanteen joustavasti toisella kotimaisella kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä.
Kielitaidon hyödyntäminen asiakaspalvelussa Alakohtainen kielitaidon hallinta vieraskielisessä koulutuksessa	hoitaa palvelutilanteen koulutuskielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä sekä auttaa palvelutilanteesta asiakkaan eteenpäin yhdellä muulla kielellä.	hoitaa palvelutilanteen koulutuskielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä sekä yhdellä muulla kielellä.	palvelee asiakkaita tai potilaita koulutuskielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä sekä hoitaa palvelutilanteen joustavasti yhdellä muulla kielellä.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
	ottaa vastaan ja antaa asiallisesti palautetta sekä kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella ja arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan.	ottaa vastaan ja antaa asiallisesti palautetta sekä kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella ja arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan. Pyytää tarvittaessa ohjausta.	hankkii, jäsentää ja arvioi tietoa sekä soveltaa aiemmin opittua muuttuvissa työtilanteissa, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan. Antaa palautetta esittäen rakentavia ratkaisuvaihtoehtoja ja pyytää ohjausta tarvittaessa.
	tekee työhönsä liittyviä valintoja ja päätöksiä sekä ratkaisee ongelmia.	tekee itsenäisesti työhönsä liittyviä päätöksiä ja ratkaisee ongelmia sekä hankkii lisätietoa ratkaisuilleen.	tekee itsenäisesti työhönsä liittyviä päätöksiä ja ratkaisee ongelmia. Perustelee toimintaansa ammatillisilla tiedoilla ja hankkii tarvittaessa lisätietoa.
	työskentelee suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti sekä toimii annettujen ohjeiden mukaisesti työryhmän jäsenenä.	työskentelee suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti taitojaan soveltaen ja toimii joustavasti päivittäin toistuvissa tilanteissa.	työskentelee suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti taitojaan soveltaen ja toimii tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti muuttuvissa tilanteissa.

Vuorovaikutus ja yhteistyö	kohtaa asiakkaan tai potilaan asiallisesti ja toimii vastuullisesti työryhmässä.	kohtaa asiakkaan tai potilaan ammatillisesti ja edistää asiakkaan tai potilaan hyvinvointia vuorovaikutuksellisin keinoin sekä toimii vastuullisesti ja yhteistyökykyisesti.	kohtaa asiakkaan tai potilaan ammatillisesti ja edistää asiakkaan tai potilaan hyvinvointia oma-aloitteisesti ja yksittäisesti vuorovaikutuksellisin keinoin. Saa työstään asiakkailta tai potilailta ja heidän läheisiltään hyvää palautetta.
	ilmaisee itseään ymmärrettävästi ja asiallisesti sekä suullisesti että kirjallisesti.	ilmaisee itseään asianmukaisesti ja selkeästi sekä suullisesti että kirjallisesti.	ilmaisee itseään ammatillisesti sekä suullisesti että kirjallisesti.
	toimii moniammatillisen yhteistyöryhmän periaatteiden mukaisesti.	toimii moniammatillisessa yhteistyössä muiden alansa toimijoiden kanssa ja hyödyntää työssään saamaansa palautetta.	tekee moniammatillista yhteistyötä ja toimii ratkaisukeskeisesti asiakkaan tai potilaan verkostoon kuuluvien henkilöiden kanssa hyödyntäen saamaansa palautteen.
Ammattietiikka	työskentelee sosiaali- ja terveysalan arvoperustan ja toimintaperiaatteiden, lakien ja säännösten mukaisesti.	toimii sosiaali- ja terveysalan arvoperustan ja toimintaperiaatteiden, lakien ja säännösten mukaisesti ja perustelee toimintansa niillä.	toimii sosiaali- ja terveysalan arvoperustan ja toimintaperiaatteiden, lakien ja säännösten mukaisesti ja perustelee laaja-alaisesti toimintansa niillä.
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa työpaikan työhyvinvointi- ja työsuojeluohjeita ja sähkö- ja paloturvallisuusohjeita.	noudattaa työpaikan työhyvinvointi- ja työsuojeluohjeita ja sähkö- ja paloturvallisuusohjeita. Torjuu työn aiheuttamia terveysvaaroja ja -haittoja ja ylläpitää omalta osaltaan hyvää ilmapiiriä työpaikalla.	noudattaa työpaikan työhyvinvointi- ja työsuojeluohjeita ja sähkö- ja paloturvallisuusohjeita. Torjuu työn aiheuttamia terveysvaaroja ja -haittoja. Ehkäisee ennalta työn aiheuttamia riskitekijöitä sekä ylläpitää omalta osaltaan hyvää ilmapiiriä työpaikalla sekä tunnistaa siihen haitallisesti vaikuttavia tekijöitä.
	huolehtii omasta terveydestään, työkyvystään, -turvallisuudestaan ja työhyvinvoinnistaan.	huolehtii omasta terveydestään ja edistää omaa terveyttään ja työhyvinvointiaan.	huolehtii omasta terveydestään ja edistää omaa terveyttään ja työhyvinvointiaan sekä perustelee niiden merkityksen.

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	kohtaa työryhmän jäsenenä haasteellisesti käyttäytyviä (ml. perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhka) potilaita tai asiakkaita ja tietää työyhteisön toimintaperiaatteet.	kohtaa haasteellisesti käyttäytyviä (ml. perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhka) potilaita tai asiakkaita ja soveltaa työyhteisön toimintaperiaatteita.	ennaltaehkäisee haasteellisia tilanteita sekä kohtaa haasteellisesti käyttäytyviä (ml. perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhka) potilaita tai asiakkaita ja soveltaa työyhteisön toimintaperiaatteita.
	antaa ensiavun ja peruselvytyksen.	antaa ensiavun ja peruselvytyksen.	antaa ensiavun ja peruselvytyksen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa mielenterveys- ja päihdetyön ammattitaitonsa mielenterveys- tai päihdehuollon yksikössä joko julkisella tai yksityisellä sektorilla työryhmän jäsenenä. Ammattitaito osoitetaan seuraavissa työkokonaisuuksissa: mielenterveysasiakkaan tai -potilaan tai päihdeasiakkaan hoidon ja kuntoutuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi, taloudellinen ja laadukas toimiminen, osaamisen tuotteistamisen suunnittelu, sekä mielenterveys- ja päihdetyön hoito- ja kuntoutusmenetelmien käyttäminen erilaisissa toimintaympäristöissä. Lisäksi on hallittava mielenterveys- ja päihdetyötä koskeva tieto ja kielitaito asiakaspalvelutilanteessa jonkin edellä olevassa taulukossa kuvatun arvioinnin kohteen mukaisesti sekä elinikäisen oppimisen avaintaidot. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- ◆ työprosessin hallinta kokonaan
- ◆ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ◆ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ◆ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan lukuun ottamatta ensiapua ja peruselvytystä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.